

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**КІБЕРБЕЗПЕКА В УКРАЇНІ:
ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ**

**International scientific-practical conference
«Cybersecurity in Ukraine: Legal and Organizational Issues»**

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
17 листопада 2023 року**

Одеса
ОДУВС
2023

рекомендовано до друку рішенням кафедри кібербезпеки та інформаційного
забезпечення
Одеського державного університету внутрішніх справ

Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають
персональну позицію учасника конференції

Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання: матеріали міжн.
наук. практ. конф., м. Одеса, 17 листопада 2023 р. Одеса : ОДУВС, 2023. --
- 168 с.

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих
на міжнародну науково-практичну конференцію «Кібербезпека в Україні:
правові та організаційні питання», яка відбулася на базі кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення Одеського державного університету
внутрішніх справ 17 листопада 2023 року.

У матеріалах конференції приділено увагу актуальним теоретичним та
практичним проблемам забезпечення інформаційної безпеки в Україні.
Висвітлюється широкий спектр питань, пов'язаних з удосконаленням правового
регулювання та адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки в
Україні. Розглянуто використання інформаційних систем, технологій та
інформаційно-аналітична діяльність правоохоронних підрозділів у боротьбі з
злочинністю та надано обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення
підготовки персоналу для боротьби з кіберзлочинністю в Україні.

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції адресовано
вченим, працівникам правоохоронних органів, аспірантам (ад'юнктам),
здобувачам вищої освіти першого та другого півня освіти.

© ОДУВС, 2023

Однак, розглядання різних поглядів використання кримінального аналізу в діяльності оперативних підрозділів Національної поліції надає привід виокремити ряд таких проблемних питань щодо:

- необхідність удосконалення законодавчого підґрунтя у сфері застосування кримінального аналізу в органах Національної поліції України;
- якомога якісного застосування перспектив кримінального аналізу в органах Національної поліції України;
- неналежного стану забезпеченості оперативних підрозділів новою спеціальною технікою, інформаційним програмним забезпеченням та методичним забезпеченням способів використання кримінального аналізу в протидії кіберзлочинам;
- удосконаленням створення та використання відповідних інформаційних ресурсів, баз і банків даних, тощо.

Вважаю, що для майбутнього якісного використання результатів кримінального аналізу в правозахисній діяльності нашої країни слід передбачити:

- стале матеріальне забезпечення;
- навчання та підвищення кваліфікаційного рівня кримінальних аналітиків;
- обов'язкове конструювання більш досконалих технічних засобів;
- збільшення можливостей застосування кримінального аналізу в правоохоронній діяльності.

Вдале створення та введення сучасних способів кримінального аналізу вкладає перспективу у подальшому розширити її на всю систему Національної поліції України та постійно застосовувати аналітичні методи і способи, через що стане можливим забезпечити реалізацію завдань оперативно-розшукової діяльності досудового розслідування, профілактичної діяльності, прийняття управлінських рішень та згенерувати умови для найефективного здійснення своїх завдань і функцій, що в свою чергу, допоможе підвищити ефективність супротиву кіберзлочинам. [2, с. 176].

Література:

1. Власюк О.В. Роль і місце кримінального аналізу у розкритті та розслідуванні злочинів на державному кордоні України / Матеріали постійно діючого науково-практичного семінару Х.: Інститут підготовки юрид. кадрів для СБУ Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2021. Вип. 3. Ч. 1. С. 82–85.
2. Деревягін О.О. Перспективи застосування методики кримінального аналізу у протидії кіберзлочинам // *Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Одеса, 17 листопада 2017 р.). Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2017. С. 175-176.
3. Заєць О.М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / *Вісник кримінального судочинства*, 2016. № 4. С. 17-25.

МЕТОДОЛОГІЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ЯК ЗАСОБУ ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ ВЧИНЕНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Биков Ігор Олегович

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
Науково-дослідної лабораторії з проблемних питань кримінального аналізу
Одеський державний університет внутрішніх справ
викладач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення
факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Одеський державний університет внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0001-8206-2202>

У рамках протидії корупційним злочинам вчиненим з використанням інформаційних технологій, кримінальний аналіз виконує важливі завдання. Слідчі та аналітики національних правоохоронних органів, серед іншого, здійснюють ідентифікацію та аналіз зв'язків між інформацією та даними, пов'язаними з корупційними діями, або діями, що мають

ознаки вчинення корупційних правопорушень, що допомагає не лише зрозуміти, як різні елементи та суб'єкти таких правовідносин пов'язані між собою у вчиненні корупційних злочинів, але й забезпечує можливість спостерігати за потенційно підозрілими активностями. Результати такого аналізу також надають цінну аналітичну підтримку під час досудового розслідування.

З практичної точки зору кримінальний аналіз, як правило, забезпечує підтримку реалізації певних слідчих (або не гласних слідчих) дій, здійснення оперативно-розшукових заходів. Кримінальний аналіз в контексті протидії корупційним злочинам відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного розслідування та запобіганні таким діям.

Правоохоронці займаються виявленням та аналізом зв'язків між різними даними, пов'язаними з корупційними злочинами, що по суті є аналітичною роботою, яку структурує методологія кримінального аналізу. Наприклад, в структурі Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) функціонує управління аналітики та обробки інформації [1], в структурі центрального апарату Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) відділ організаційно-аналітичного забезпечення [2]. Таким чином, аналітична діяльність та обробка інформації реалізує не лише за підтримку діяльності детективів НАБУ та ДБР під час проведення досудового розслідування, а і сприяє виявленню даних, пов'язаних із злочинною діяльністю. Так, фахівці аналітичних підрозділів, забезпечують збір, обробку та аналіз інформації з метою виявлення ознак кримінальних порушень, які підпадають під юрисдикцію НАБУ та ДБР. Як відомо, інші правоохоронні органи в своїх структурних підрозділах мають відповідні аналітичні підрозділи, які функціонують в тій чи іншій юрисдикційній площині роботи правоохоронного органу.

У країнах ЄС, як і США, використання кримінального аналізу є складовою роботи правоохоронних органів. Сучасний стан речей визначає кримінальний аналіз, як самостійний вид професійної діяльності правоохоронних органів більшості держав світу. Наприклад, в структурі Генерального секретаріату Інтерполу є підрозділ кримінального аналізу, а діяльність штаб-квартири Європолу ґрунтується на використанні технологій кримінального аналізу [3].

Разом із тим, кримінальний аналіз є основою філософії *intelligence led policing*, яка за своєю суттю спрямована на прийняття ефективних управлінських (або оперативних рішень) з урахуванням результатів використання комплексу методів і технік збирання, аналізу та обміну інформації під час досудового розслідування (але не виключно) та розроблення тактичних і стратегічних заходів з протидії корупційним злочинів вчинених за допомогою інформаційних технологій. Фахівці кримінального аналізу в результаті своєї роботи по суті полегшують роботу оперативних підрозділів, адже встановлюючи закономірності між інформацією та наявними фактами будують системні зв'язки та виявляють закономірності в діяльності суб'єктів корупційних правопорушень.

Наприклад, аналіз інформації з різних джерел використовується для розслідування злочинів передбачених статтями 191, 206-2, 209, 209-1, 210, 211, 354, 364, 366, 368, 369, 369-2, 410 КК України [4]. Джерелами відомостей кримінального аналізу є різного роду дані, що містяться як у відкритих джерелах так і інша інформація, що наявні в базах даних, звітах державних так і недержавних громадських організацій, дані різного роду інформаційних довідок, журналів, наукових доповідей, документів, рішень, доповідей тощо. Разом із тим, джерелам інформації що може бути використана в кримінальному аналізі є інформація матеріалів кримінальних проваджень та оперативно-розшукової діяльності, разом із тим, до такої інформації доцільно зараховувати інформацію про фінансові активи, податкові звіти, відомості державних реєстрів тощо.

На нашу думку, окрему роль в розслідування вказаної категорії злочинів є відомості фінансового моніторингу та інформацію про фінансові дії суб'єктів корупційних правопорушень. Зазначені відомості мають аналізуватися та формувати собою певний аналітичний продукт, як наслідок проведення аналітичної роботи шляхом реалізації механізмів та інструментарію кримінального аналізу. Разом із тим, фінансовий моніторинг не є кримінальним аналізом за своєю суттю, адже кримінальний аналіз покликаний на самостійний пошук, перевірку та обробку інформації.

Ефективність кримінального аналізу у виявленні корупційних злочинів полягає в ретельному розгляді фінансової документації та моделей легалізації неправомірно набутих прибутків. Застосування системи електронних декларацій в даний час дозволяє аналізувати заявлене майно та реальний рівень доходів певних осіб, що сприяє успішному розслідуванню злочинів.

Методологія кримінального аналізу розслідування корупційних злочинів, скоєних з використанням інформаційних технологій під час досудового розслідування, базується на докладному вивченні електронних доказів та цифрових слідів, які можуть вказувати на корупційні схеми. Разом із наведеним вище, дана методологія включає аналіз електронних документів, веб-сайтів, електронної пошти та інших цифрових слідів з метою виявлення ознак корупційних дій. Вона також орієнтована на використання спеціалізованих програмних засобів для пошуку аномалій, виявлення незвичайних фінансових транзакцій та збирання доказів для підтримки розслідування. Такий підхід вимагає ретельного аналізу цифрових слідів та використання сучасних технологій кібераналізу з метою ідентифікації та виявлення корупційних дій, які відбуваються через використання інформаційних технологій.

Крім того, методологія кримінального аналізу базується на поєднанні кібераналітики з ретельним моніторингом та аналізом онлайн-активності, що може вказувати на корупційні практики. Вона включає в себе вивчення великих обсягів даних, щоб виявити нестачі або непослідовності в деклараціях, недоречності в фінансових операціях чи інші ознаки, що вказують на корупційну діяльність. Додатково, ця методологія покликана сприяти співпраці між правоохоронними органами, аналітиками, кіберекспертами та іншими фахівцями з метою ефективного виявлення, аналізу та припинення корупційних схем, що використовують інформаційні технології.

Узагальнюючи, методологія кримінального аналізу у виявленні корупційних дій, скоєних з використанням інформаційних технологій, ґрунтується на комплексному аналізі цифрових слідів та електронних документів для виявлення ознак корупційних схем разом документальними джерелами інформації. Використання кібераналітики, спеціалізованих програмних засобів та співпраця різних фахівців із суміжних галузей грають важливу роль у виявленні та припиненні корупції, яка використовує сучасні технології для своєї діяльності. Такий підхід дозволяє виявити нестачі в деклараціях, фінансові недоречності та інші ознаки корупції, що може сприяти більш ефективному розслідуванню та припиненню корупційних дій, вчинених за допомогою інформаційних технологій.

Література:

1. Офіційний сайт Національного антикорупційного бюро України. URL: <https://nabu.gov.ua/about-the-bureau/struktura-ta-kerivnitctvo/struktura/osnovni-funkcii-strukturnyh-pidrozdiliv/upravlinnya-analityky-ta-obrobky-informaciyi/>
2. Офіційний сайт Державного бюро розслідувань. URL: https://dbr.gov.ua/news/prezident_zatverdiv_novu_organizaciynu_strukturu_dbr
3. Калиновський О. В., Школьніков В. І. Використання методу кримінального аналізу для протидії організованій злочинності. Часопис Київського університету права. 2017. № 1. С. 300-303
4. Кримінальний кодекс України. Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2898>

ОСНОВНІ МЕТОДИ OSINT, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ

Калуґін Володимир Юрійович

кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення
Одеський державний університет внутрішніх справ

У сучасному світі кримінальний аналіз є однією з найважливіших складових кримінального процесу. Він дозволяє правоохоронним органам отримувати інформацію про злочин, його учасників, а також мотиви та цілі злочину.

кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеський державний університет внутрішніх справ	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНЮВАННЯ КІБЕРЗАГРОЗ	121
<i>Пастух Дмитро Сергійович</i> - студент 2 курсу інституту права та безпеки Одеський державний університет внутрішніх справ	
ДИНАМІКА КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	123
<i>Шелковенко Анна Євгенівна</i> - студентка 1 курсу Інституту права та безпеки Одеський державний університет внутрішніх справ	
<i>Медведевко Надія Василівна</i> - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеський державний університет внутрішніх справ	
ЕФЕКТИВНИЙ МОНИТОРИНГ СТАНУ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЮ СИСТЕМОЮ «СОТА»	126
<i>Дашковська Анастасія Володимирівна</i> - здобувач наукового ступеня доктора філософії Національної академії внутрішніх справ	
ЗАКОН «ПРО МЕДІА» ЯК АГРЕГАЦІЙНО-КОНСОЛІДОВАНИЙ ДОКУМЕНТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	128
<i>Желновач Євген Геннадійович</i> - аспірант Одеського державного університету внутрішніх справ ORCID.ORG/0009-0006-3541-1792	

СЕКЦІЯ 3. 130

КРИМІНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

УПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ МЕТОДОЛОГІЇ ЄВРОПОЛУ ІОСТА	130
<i>Користін Олександр Євгенійович</i> - доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України ДНДІ МВС України	
ЗАПОЧАТКУВАННЯ АНАЛІЗУ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ЗА МЕТОДОЛОГІЄЮ ЄВРОПОЛУ ІОСТА	132
<i>Свиридюк Наталія Петрівна</i> - доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеський державний університет внутрішніх справ	
ВИКЛИКИ СТРАТЕГІЙ «БУДАПЕШТСЬКОЇ» КОНВЕНЦІЇ, ІОСТА	136
<i>Денисенко Богдан Анатолійович</i> - експерт з питань спеціалізованих правоохоронних органів (Консультативна місія Європейського Союзу в Україні)	
ОЦІНЮВАННЯ ЗАГРОЗ У СФЕРІ КІБЕРБЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ	138
<i>Користін Олександр Олександрович</i> - магістрант Національного авіаційного університету	
АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК МЕТОД ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ ПІДРОЗДІЛАМИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	140
<i>Заєць Олександр Михайлович</i> - кандидат юридичних наук, доцент, член Української аналітичної групи International Association of Crime Analysts IACA	
OPEN SOURCE INTELLIGENCE TASKS	143
<i>Lawlor Susan M.</i> - An Garda Síochána National Police and Security Service, Ireland	
ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ПОШУКУ ІНФОРМАЦІЇ З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ В ВИЯВЛЕННІ ТА ПОПЕРЕДЖЕННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ	145
<i>Борщ Олександр Анатолійович</i> - старший викладач кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікації Національний університет «Одеська політехніка»	
<i>Макаров Олексій Вікторович</i> - старший викладач кафедри хімічних технологій Національний університет «Одеська політехніка»	
ЗАДУМ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИНАМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ПРОЦЕСУ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ	147
<i>Калугін Володимир Юрійович</i> - кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеський державний університет внутрішніх справ	
<i>Земцев Денис Геннадійович</i> - слухач магістратури 1-го курсу ФПФОДР, Одеський державний університет внутрішніх справ	
МЕТОДОЛОГІЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ЯК ЗАСОБУ ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ ВЧИНЕНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	148
<i>Биков Ігор Олегович</i> - кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Науково-дослідної лабораторії з проблемних питань кримінального аналізу Одеського державного університету внутрішніх справ, викладач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Одеського державного університету внутрішніх справ	